Rapport 32/2025 • Utgitt august 2025

Nofima

Markedsmuligheter for skate til konsum

Delrapport 4

Foto: Appetit

Ove Johansen

Nofima er et ledende matforskningsinstitutt som driver med forskning og utvikling for akvakulturnæringen, fiskerinæringen og matindustrien. Vi leverer internasjonal anerkjent forskning og løsninger som gir næringslivet konkurransefortrinn langs hele verdikjeden.

«Bærekraftig mat til alle» er vår visjon.

Kontaktinformasjon
Telefon: 77 62 90 00
post@nofima.no
www.nofima.no
NO 989 278 835 MVA

Hovedkontor Tromsø
Muninbakken 9–13
Postboks 6122
NO-9291 Tromsø

Stavanger
Måltidets hus
Richard Johnsensgate 4
Postboks 8034
NO-4068 Stavanger

Sunndalsøra
Sjølsengvegen 22
NO-6600 Sunndalsøra

Ås
Osloveien 1
Postboks 210
NO-1433 ÅS

Bergen
Kjerreidviken 16
Postboks 1425 Oasen
NO-5844 Bergen

Rapport

Rapportnummer:	ISBN:	ISSN:
32/2025	978-82-8296-852-2	1890-579X

Dato:	Antall sider + sider vedlegg:	Prosjektnummer:
27. august 2025	23 + 1	14518

Tittel:
Markedsmuligheter for skate til konsum – Delrapport 4

Title:
Market Opportunities for Skate for Consumption – Sub report 4

Forfatter(e):
Ove Johansen

Avdeling:
Markedsforskning

Oppdragsgiver:
Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF)

Eksternt prosjektnummer/Oppdragsgivers ref.:
#901996

Stikkord:
Skate, marked, markedsmuligheter

Sammendrag/anbefalinger:
Rapporten tar for seg skate fra Norge for konsum. Det har vært økende fangster av skate de siste årene og denne rapporten ser nærmere på hvilke produkter som eksporteres til hvilke markeder. Det har også blitt foretatt en gjennomgang av handelsbetingelsene til disse markedene. Gjennom intervjuer med både fiskekjøpere og eksportører har det blitt avdekket markedskrav som vil være viktige å oppfylle for å lykkes med handelen. Europeiske innkjøpere er opptatt av bærekraft og artssortering og her ligger det både utfordringer, men også muligheter.

English summary/recommendation:
The report examines Norwegian Skate for consumption. Skate catches have increased in recent years, and this report takes a closer look at which products are exported to which markets. A review of the trade conditions in these markets has also been conducted. Through interviews with both fish buyers and exporters, market requirements crucial for successful trade have been identified. European buyers are focused on sustainability and species sorting, presenting both challenges and opportunities.

Innhold

1	**Bakgrunn**	**1**
2	**Introduksjon**	**2**
3	**Metode**	**3**
4	**Global tilførsel av skate**	**4**
5	**Eksport fra Norge**	**6**
5.1	Tolltariff	6
5.2	Norsk eksport av skate	6
5.2.1	Eksport av fersk hel skate per land, 2015–2024	6
5.2.2	Eksport av fryst hel skate per land, 2015–2024	8
5.2.3	Eksport av fryst fiskekjøtt av skate, 2021–2024	9
6	**Markedsadgang**	**10**
6.1	Markedsadgang EU	10
6.2	Markedsadgang Storbritannia	12
6.3	Markedsadgang Sør-Korea	12
7	**Undersøkelse av verdikjeden**	**13**
7.1	Fiskekjøper	13
7.2	Eksportør A	13
7.3	Eksportør B	13
7.4	Europeisk innkjøper - HORECA	14
7.5	Nederlandske videreforedlere	15
8	**Hjemmekonsum av skate**	**16**
9	**Oppskrifter med skate**	**17**
10	**Markedsmuligheter**	**18**
11	**Bærekraft**	**19**
12	**Diskusjon**	**20**
12.1	Fangst og registrering	20
12.2	Markedsadgang og eksport	20
12.3	Verdikjede og barrierer	20
12.4	Bærekraft og innkjøpspreferanser	20
12.5	Fremtidige muligheter	20
12.6	Konklusjon	21
13	**Referanser**	**22**
Vedlegg		**i**
Utnyttelse av skate - intervjuguide		i

1 Bakgrunn

FHF-prosjektet (#901996) “Kartlegge mulighetene for utnyttelse av skate som fanges ved bifangst” består av fire arbeidspakker med hver sin delrapport og denne delrapporten presenterer resultater fra arbeidspakke 4: Markedsmuligheter.

Prosjektet har sin bakgrunn i den betydelige økningen i fangst av skater i Norge i perioden 2015 til 2023. Samtidig er det en utfordring at en stor andel av skatene som landes, registreres under den generelle kategorien “Annen skate (og rokke)” i sluttseddelstatistikken. Dette gjør det utfordrende å få oversikt over hvilke arter som faktisk fanges og landes. Denne manglende nyanseringen kommer også til syne i eksportstatistikken der det ikke skilles på de 14 forskjellige skate-artene fra norske farvann, men kun en samlebetegnelse «skate».

Hovedmålet for prosjektet kommer frem av tittelen, men det er også definert flere delmål eller arbeidspakker:

> AP 1: Landingsmønster, der kartlegging av hvor og når skate landes, samt hvilke fartøy som står for fangsten.
>
> AP 2: Utbytte og kvalitet under lagring, der formålet er å undersøke sentrale prosessparametere, som holdbarhet ved ising, muligheter for frysing, kvalitet, utbytte og lignende.
>
> AP 3: Kjemiske analyser og kartlegging av bruksområder for restråstoff.
>
> AP 4: Markedsmuligheter, der det er særlig fokus på muligheter og barrierer for økt verdi av skate til konsum vil stå i fokus.

Rapporten starter bredt og tar først for seg artskategorien skater og ser nærmere på fangst i det globale bildet for kategorien. Deretter ser man på eksport av skateprodukter fra Norge samt hvilke markeder de forskjellige produktene har gått til og hvilke handelsbetingelser som gjelder. Undersøkelsen er basert på eksportstatistikk og samtaler med aktører i verdikjeden - fiskekjøper, eksportører, videreforedlere og salg i det europeiske markedet.

2 Introduksjon

Skatefisk er bruskfisk som finnes i alle verdens hav. De er slektninger med hai og rokke og det finnes 574 ulike arter skater i verden (Ebert & Compagno, 2007). Skater deles opp i fire ordener: Piggrokker (Myliobatiformes), Ekte skater (Rajiformes), Sagskater (Rhinopristiformes) og Elektriske skater (Torpediniformes), (Pethon, 2025). De veier mellom 0,4-2000 kg og har vingespenn fra 0,1-7 meter (WWF, 2025).

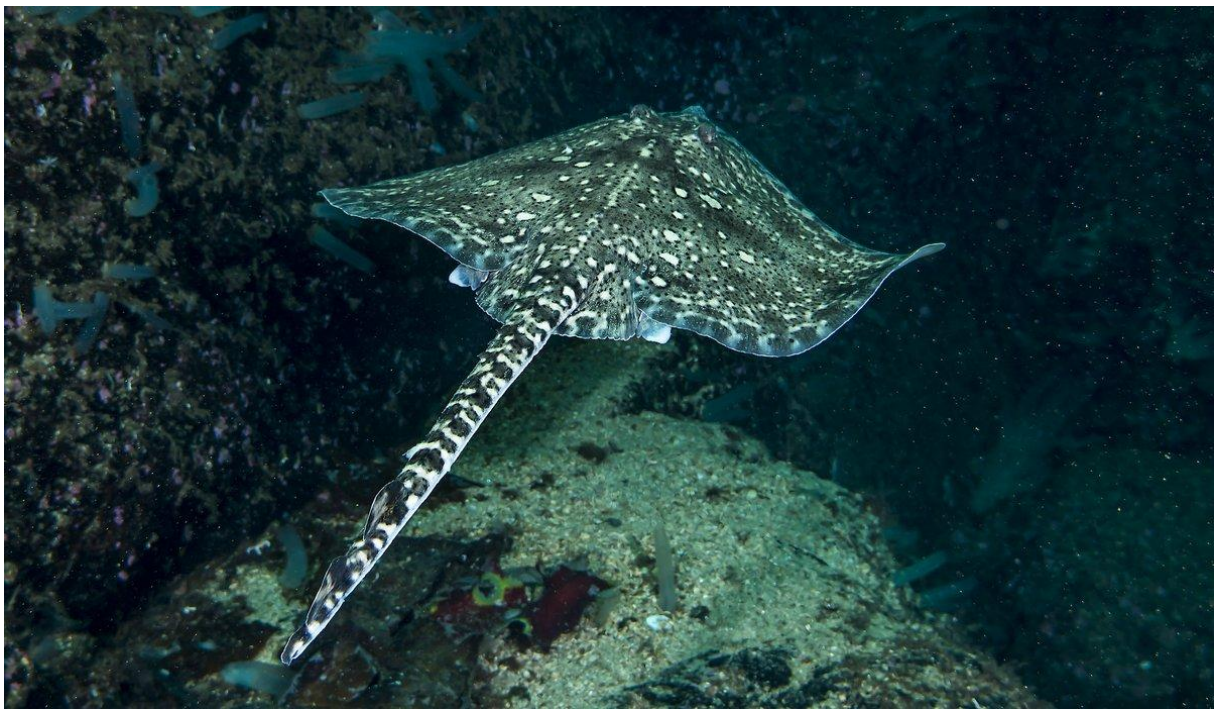

Bilde 1 Piggskate, Raja clavata (Kilde: Havforskningsinstituttet, Foto: Erling Svendsen)

Flere skate-arter rundt om i verden er ifølge International Union of Nature and Natural Resources enten sårbar, truet eller kritisk truet (IUCN, 2025). Artsdatabanken i Norge vurderte de ulike skate-artene i våre farvann i 2021 og klassifiserte syv av skate-artene som livskraftig, mens tre arter klassifiseres som sårbar eller kritisk truet (Artsdatabanken, 2021).

I Norge har vi 14 forskjellige typer skater (HI, 2024), men Fiskeridirektoratet rapporterer kun 8 arter i sin fangststatistikk. Over halvparten av all skate som fiskes i Norge registreres i den generelle kategorien «Annen skate» (Iversen, 2025). Det er ikke direktefiske etter skate i Norge, men fangst skjer ofte som bifangst i annet fiskeri. I handelsstatistikken skilles ikke de forskjellige skate-artene, alt eksporteres som skate og skilles på produktform som fersk, fryst, filet og fiskekjøtt.

I denne rapporten vurderes den norske eksporten av skateprodukter opp mot Norges markedsadgang for å se om norske eksportører av skate utnytter de muligheter som ligger i handelsavtalene. Videre følger intervju fra verdikjeden.

3 Metode

Metodisk deles rapporten i to deler: den første delen er en deskriptiv skrivebordsundersøkelse basert på både åpen og lukket statistikk. Den andre delen er en kvalitativ undersøkelse basert på intervjuer på telefon, videokonferanse og e-post.

Den deskriptive undersøkelsen er basert på statistikk fra FAO gjennom deres verktøy FishstatJ som gir det globale bildet på fangst. Handelsdata og konsumpaneldata er hentet ut fra Norges sjømatråd sine bransjesider for handelsstatistikk som krever innlogging. Microsoft Copilot har blitt benyttet for både søk og språkvask. All data er videre bearbeidet i Excel.

I den kvalitative delen ble det først utarbeidet en enkel intervjuguide for selgere av skate og en revidert intervjuguide ble laget til kjøpere av skate. To intervju av norske eksportører har blitt gjennomført med bruk av Teams. En fisker og en fiskekjøper har blitt intervjuet på telefon. I tillegg har det gjennom e-post blitt innhentet informasjon fra en europeisk innkjøpergruppe med aktivitet i flere markeder i Nord-Europa. Seks nederlandske innkjøpere og videreforedlere har blitt intervjuet i et annet prosjekt der de også ble spurt om kjøp av skate.

4 Global tilførsel av skate

Oversikt over historiske globale fangster av skatefisk finnes i FAO sitt program FishstatJ, en egen software fritt tilgjengelig for ned lasting (FAO, 2025). I databasen Global capture production 1950–2023 kan det filtreres på arter og når alle skate arter globalt inkluderes vises 39 forskjellige arter og kategorier fra alle verdens hav.

Totalfangstene globalt har variert mellom 440 268 tonn på det høyeste i 1996 til 172 115 tonn i 2022, som er på det laveste i perioden. Asiatiske land har vært dominerende i mengde landet skate i perioden og står i 2023 for 48 % av total fangst. I Europa har landingene gått jevnt ned de siste 20 årene.

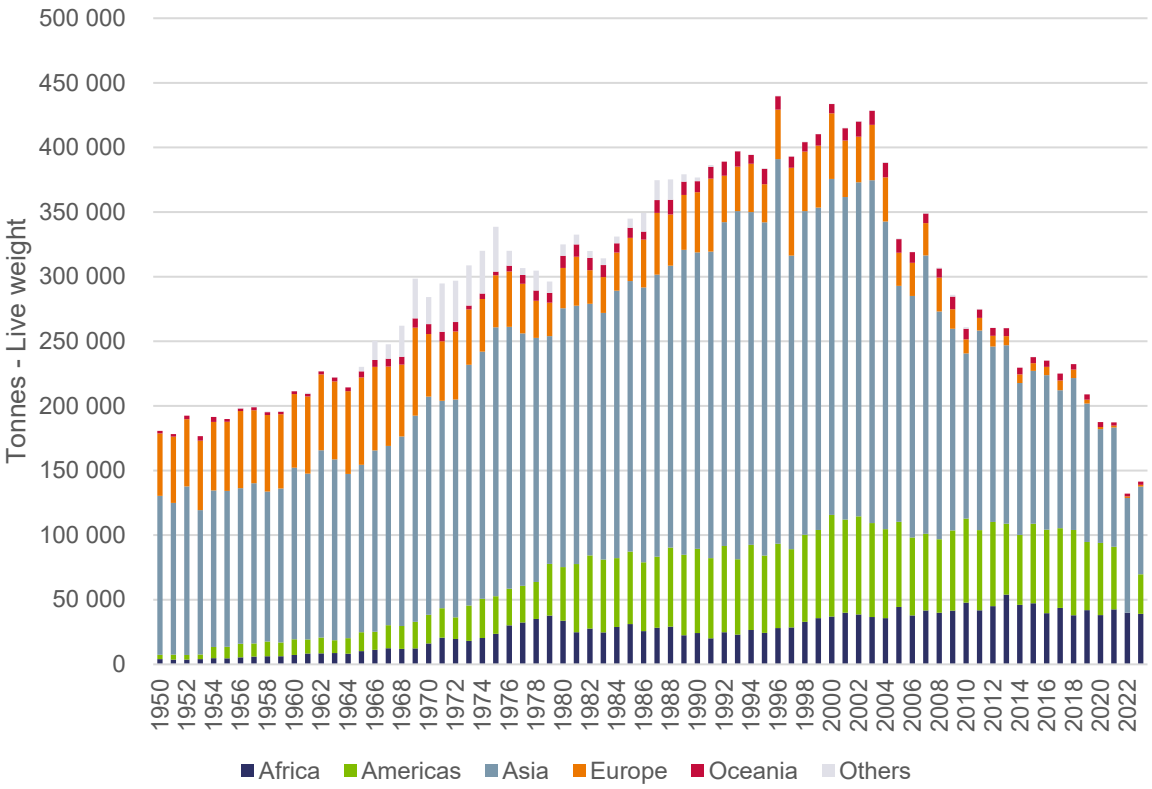

Figur 1 Global fangst av skate fordelt på verdensdeler 1950–2023 (Kilde: FAO, 2025)

Den største kategorien «Sharks, rays, skates etc.» av underklassen *Elasmobranchii* omfatter mellom 78 % og 86 % av total global fangst i perioden 1950-2022. Den nest største kategorien er familien «Rays and skates nei» *Rajidae (nei: not elswere included).* Begge disse kategoriene er samlekategorier med bruskfisk av både hai, rokker og skater.

Det er ikke før i 1978 arten «Blue skate», *Dioturus batis* har de første rapporteringene med 983 tonn hos FAO. Deretter kommer «Longnosed skate», *Dipturus oxyrinchus* i 1982 med 19 tonn. Fra 1999 og fremover til 2022 blir statistikken mer nyansert og det er rapporteringer på flere forskjellige skatearter. Imidlertid er de norske fangstene av skate veldig lave i FAO sine fangsttall og avviker betydelig med tallene for fangst fra Fiskeridirektoratet. Mens FAO rapporterer norske landinger i 2023 på 6,01 tonn viser tall fra Fiskeridirektoratet landinger totalt på om lag 1500 tonn i samme år (Iversen, 2025).

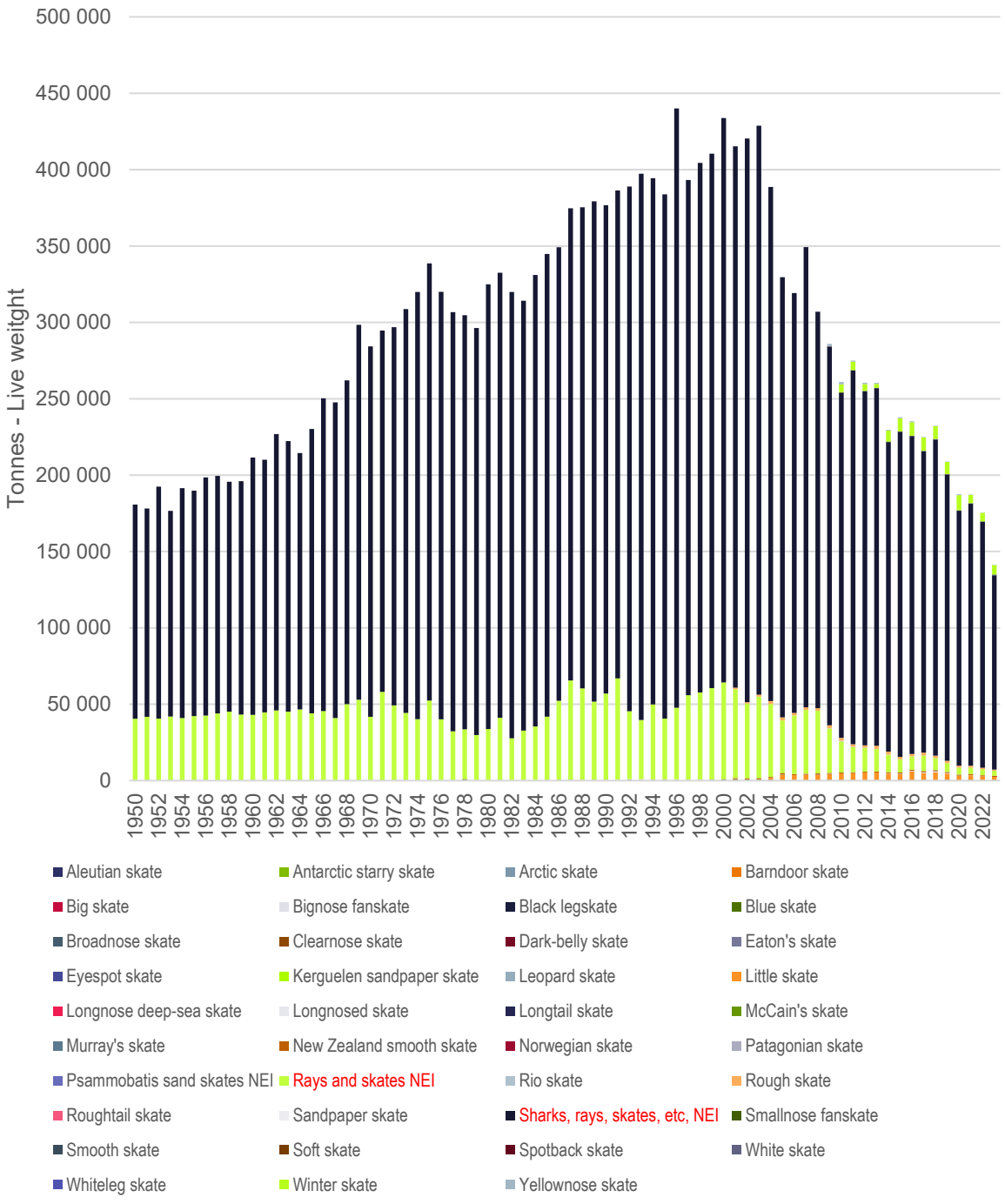

Figur 2 Global fangst av skate arter og kategorier 1950–2023 (Kilde: FAO, 2025)

I artikkelen til Iglésias, Toulhoat og Sellos, (2009) omtales feilregistrering av skatefangster i fiskeri-statistikken, noe som kommer frem i de unyanserte historiske tallene fra FAO. Det er derfor heftet usikkerhet med tallstørrelsene som kommer frem fra FAO på totalfangster globalt og det er usikkert om det er hai, rokker eller skater som rapporteres. Den samme usikkerheten om tallstørrelsene blir omtalt i FAO-publikasjonen «Shark utilization, marketing and trade» (Vannuccini, S. 1999).

Det unyanserte globale bildet på fangstrapportering gjelder også for Norge og er omtalt i delrapport 1 i (Isaksen, 2025) fra dette prosjektet. Samlekategorien «annen skate» er den dominerende kategorien i Norge i tillegg til kloskate, gråskate og piggskate.

5 Eksport fra Norge

Det er som nevnt mange skate-arter i norske farvann, men i både tolltariffen og eksportstatistikken benyttes samlebetegnelsen skate som artsnavn.

5.1 Tolltariff

Ved utførsel av varer over landegrenser må varer påføres rett HS-nummer, som man finner hos Tolletaten (2025). Et søk i Tolltariffen viser skate under tre posisjoner i kapittel 3: Fisk og krepsdyr, bløtdyr og andre virvelløse dyr som lever i vann:

03.02 Fisk, fersk eller kjølt, unntatt fiskefileter og annet fiskekjøtt som hører under posisjon 03.04
03.03 Fisk, fryst, unntatt fiskefileter og annet fiskekjøtt som hører under posisjon 03.04
03.04 Fiskefileter og annet fiskekjøtt (også opphakket), fersk, kjølt eller fryst

Når man dykker videre ned i posisjonene finnes skate under seks forskjellige HS-nummer:

Tabell 1 Tolltariffens klassifisering over produkter av skate (Kilde: Tolltariffen 2025, egen sammenstilling)

Skate	HS-nummer
Fersk, annen fisk, skate	03 02 82 00
Fryst, annen fisk, skate	03 03 82 00
Fersk filet, annen fisk, skate	03 04 48 00
Annen fisk, fersk, skate	03 04 57 00
Fryst filet, annen fisk (pigghå, andre haifisker og skate) *Rajidae)*	03 04 88 00
ellers, fryst, skate	03 04 97 00

5.2 Norsk eksport av skate

Norges sjømatråd har oversikt over eksporten av fisk fra Norge og til hvilke markeder de går til. Målt i produktvekt ble det eksportert 222 tonn skate i 2024. Fryst hel skate er største kategori med 119 tonn.

Toppåret i perioden var 2019 med en totaleksport på 394 tonn, mens total fangst i Norge var på over 1600 tonn (Iversen, 2025). Verdt å merke seg er at året etter, 2020 var fangsten over 1700 tonn, men eksportert kvantum falt ned til 179 tonn totalt. Fersk filet og fryst fiskekjøtt er kategorier som har kommet til de siste år.

Tabell 2 Norsk eksport av skate, 2015–2024, volum i tonn (Kilde: Norges sjømatråd, 2025)

Varenummer/produkt	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
03028200, Skate, fersk hel	21	38	57	95	123	41	34	38	23	30
03038200, Skate, fryst hel	113	186	100	51	271	138	116	33	61	119
03044800, Skate, fersk filet									4	1
03049700, Skate, fryst fiskekjøtt							24	72	96	72
Grand Total	**134**	**224**	**156**	**146**	**394**	**179**	**173**	**143**	**183**	**222**

5.2.1 Eksport av fersk hel skate per land, 2015–2024

Eksporten av fersk hel skate de siste ti årene hadde en topp i 2019 med totalt 123 tonn. Som tabellen viser gikk det aller meste til Danmark, 105 tonn, samt nordeuropeiske markeder. At fisken innrapporteres i Danmark betyr ikke at Danmark er konsummarkedet. En stor del av den norske ferske fisken omlastes i Padborg i Danmark før den distribueres videre til kontinentet (Mathisen et al., 2009).

Tabell 3 Eksport av fersk hel skate, Mengde i tonn, 2015–2024 (Kilde: Norges sjømatråd, 2025)

Year		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Product name		Product weight (metric tons)									
Total		**21**	**38**	**57**	**95**	**123**	**41**	**34**	**38**	**23**	**30**
Skate, fresh whole*	United Kingdom	5	8	2	8	2	1	0	0	0	—
	Denmark	5	23	14	58	105	32	29	21	19	21
	France	9	3	38	27	15	7	4	11	3	4
	Germany	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0
	Sweden	1	3	3	2	1	0	1	0	—	4
	Netherlands	1	—	—	0	—	0	0	—	0	0
	Latvia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0
	Poland	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
	Spain	—	—	—	—	—	—	—	5	—	0
	Switzerland	—	—	—	—	—	—	—	—	0	—

Prisutviklingen for fersk hel skate har vært stigende fra 2020 til en topp i 2023 på 23,23 NOK/kg i gjennomsnitt, men gikk litt tilbake i 2024 til 21,08 NOK/kg i gjennomsnitt.

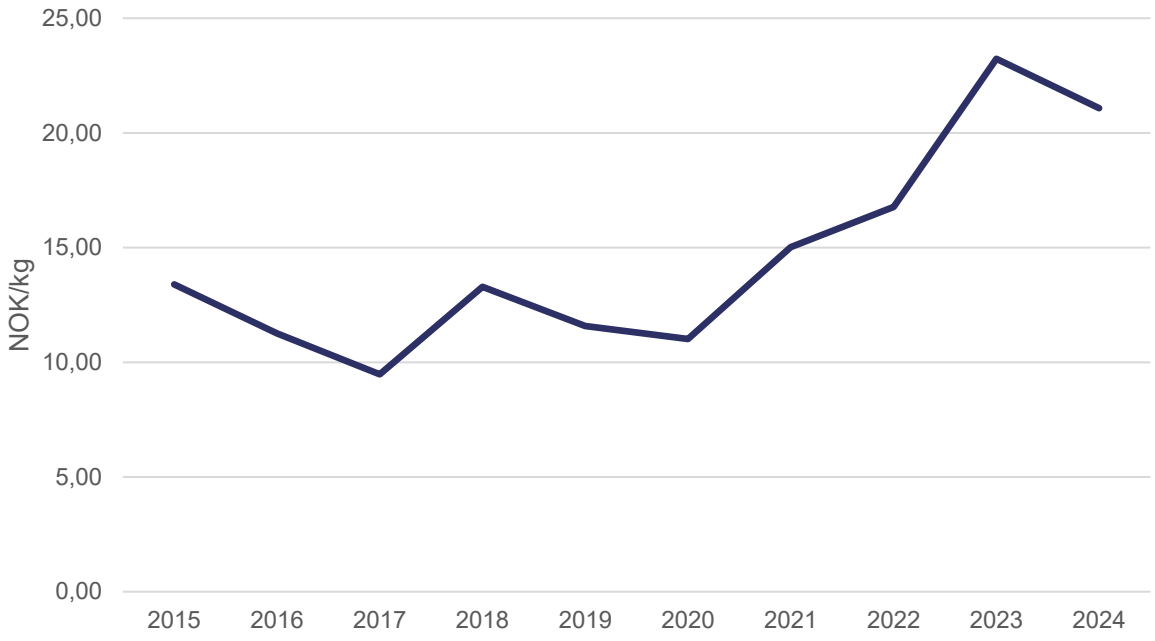

Figur 3 Eksport av fersk hel skate, NOK/kg, 2015–2024 (Kilde: Norges sjømatråd, 2025)

5.2.2 Eksport av fryst hel skate per land, 2015–2024

Det aller meste av skate som eksporteres er i kategorien fryst hel. Volumene varierer fra år til år fra 33 tonn i 2022 til 271 tonn i 2019. Det eneste markedet som er registrert i samtlige siste ti år er Storbritannia og i flere av årene er Storbritannia også registrert som eneste marked.

Tabell 4 Eksport av fersk hel skate, mengde i tonn, 2015–2024 (Kilde: Norges sjømatråd, 2025)

Year		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Product name		Product weight (metric tons)									
Total		113	186	100	51	271	138	116	33	61	119
Skate, frozen whole*	United Kingdom	113	184	100	51	271	76	41	33	50	24
	Denmark	0	1	—	—	—	—	0	—	—	0
	Korea, Republic of	—	—	—	—	—	58	48	—	11	—
	Poland	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	Portugal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77
	Spain	—	—	—	—	—	4	26	—	—	0
	United States of America	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18

Gjennomsnittprisen for fryst hel skate varierer mellom 43,67 NOK/kg i 2015 som det høyeste i perioden til 21,97 NOK/kg i 2021 som det laveste. Som for den ferske så var det god stigning fra 2021 til 2023 til 42,01 NOK/kg med et påfølgende fall i 2024 til 28,38 NOK/kg.

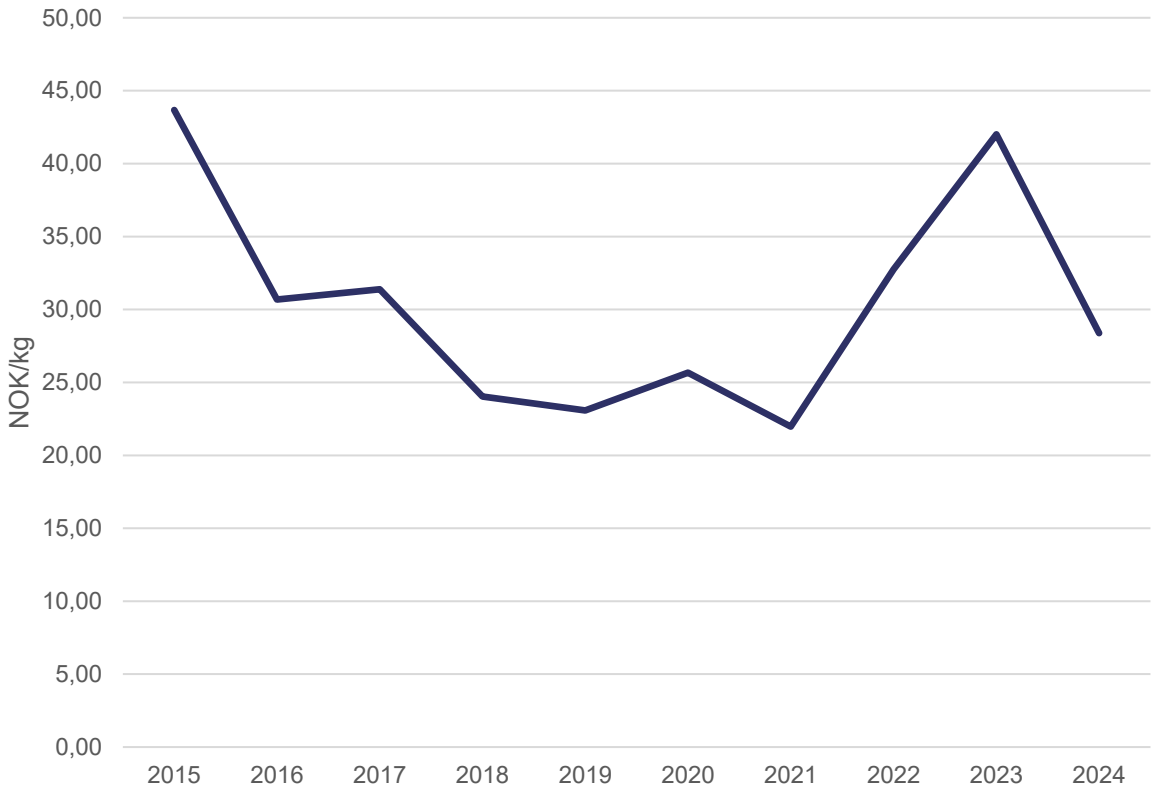

Figur 4 Prisutvikling fryst hel skate, 2015–2024 (Kilde: Norges sjømatråd, 2025)

5.2.3 Eksport av fryst fiskekjøtt av skate, 2021–2024

Fryst fiskekjøtt av skate ble første gang registrert i eksportstatistikken i 2021. Det er kun ett marked som tar imot produktet; Sør-Korea. Verdt å nevne er at prisen hadde et løft i 2024 i motsetning til fersk hel og fryst hel skate, fra 8,97 NOK/kg til 19,15 NOK/kg.

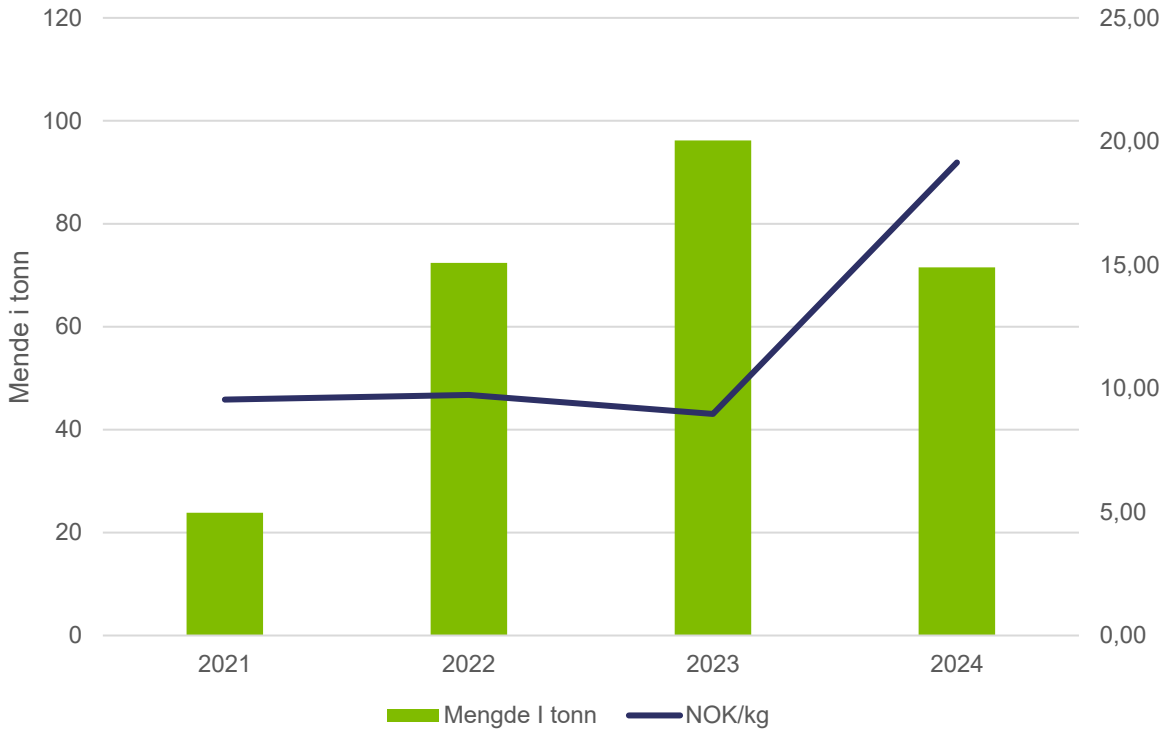

Figur 5 Eksportutvikling fryst fiskekjøtt skate, 2021–2024 (Kilde: Norges sjømatråd, 2025)

6 Markedsadgang

Frihandelsavtaler er et konkurransefortrinn ved eksport. Norge har per i dag 34 frihandelsavtaler med 45 land, hvor 32 av disse avtalene er knyttet til EFTA-samarbeidet. EØS avtalen omfatter de 27 EU-landene samt EFTA-landene Island, Liechtenstein og Norge. Det pågår også forhandlinger med både enkeltland som Kina, Malaysia og Vietnam, samt økonomiske fellesskap som MERCOSUR – Brasil, Argentina, Uruguay og Paraguay (Regjeringen, 2025).

Eksporten av skate viser at de viktigste markedene for både fersk og fryst skate er EU samt Storbritannia. For fryst fiskekjøtt av skate er det kun ett marked per i dag; Sør-Korea.

6.1 Markedsadgang EU

Selv om flere skatearter er rødlistet i EU (IUCN, 2025) er det ingen tollbarrierer for eksport av skate til EU. Norges sjømatråd har en oversikt over tollkvoter og tollbelastning for alle produktgrupper og varenummer for skate.

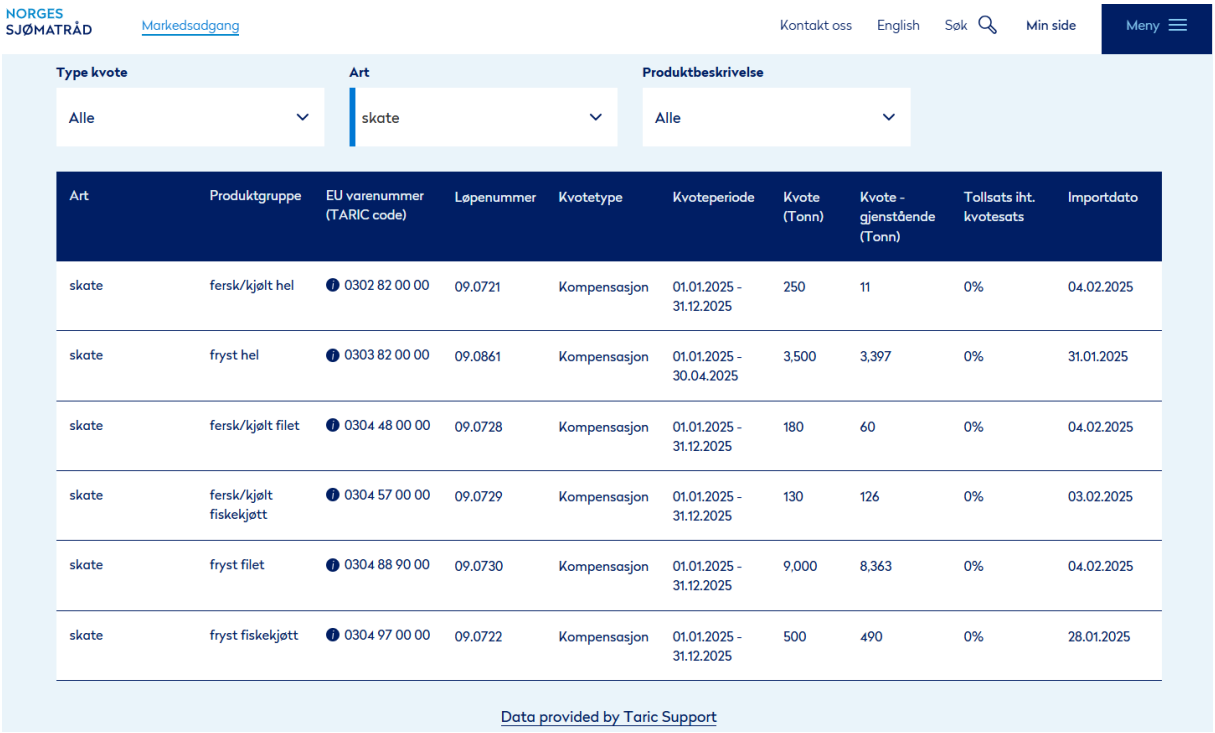

Art	Produktgruppe	EU varenummer (TARIC code)	Løpenummer	Kvotetype	Kvoteperiode	Kvote (Tonn)	Kvote - gjenstående (Tonn)	Tollsats iht. kvotesats	Importdato
skate	fersk/kjølt hel	0302 82 00 00	09.0721	Kompensasjon	01.01.2025 - 31.12.2025	250	11	0%	04.02.2025
skate	fryst hel	0303 82 00 00	09.0861	Kompensasjon	01.01.2025 - 30.04.2025	3,500	3,397	0%	31.01.2025
skate	fersk/kjølt filet	0304 48 00 00	09.0728	Kompensasjon	01.01.2025 - 31.12.2025	180	60	0%	04.02.2025
skate	fersk/kjølt fiskekjøtt	0304 57 00 00	09.0729	Kompensasjon	01.01.2025 - 31.12.2025	130	126	0%	03.02.2025
skate	fryst filet	0304 88 90 00	09.0730	Kompensasjon	01.01.2025 - 31.12.2025	9,000	8,363	0%	04.02.2025
skate	fryst fiskekjøtt	0304 97 00 00	09.0722	Kompensasjon	01.01.2025 - 31.12.2025	500	490	0%	28.01.2025

Data provided by Taric Support

Bilde 2 Oversikt tollkvoter EU (Kilde: Norges sjømatråd, 2025)

Kvotestørrelsene synes romslige sett opp mot kvantumet av den norske eksporten innenfor alle produktformene av skate. Imidlertid viser oversikten ikke at det er flere varenummer som sogner til samme løpenummer. Det vil si at fersk hel skate konkurrerer med andre arter av ferske produkter innenfor samme tollkvote.

I rapporten hos EU – CIRCABC (2025) kommer det frem at kompensasjonskvoten for fersk hel fisk med løpenummer 09.0721 inkluderer mange arter, både flere forskjellige flyndrearter, breiflabb og hest-makrell, i tillegg til skate, og da blir kvoten på 250 tonn for ferske hele produkter fort brukt opp. Samme problemstilling gjelder også for de andre løpenummer som skateprodukter hører inn under.

Kompensasjonskvotene gjelder for en bestemt tidsperiode og for løpenummer 09.0721 fersk hel fisk starter den 1. januar og ender 31. desember. Som oversikten under viser var kvoten for i år oppbrukt allerede i februar:

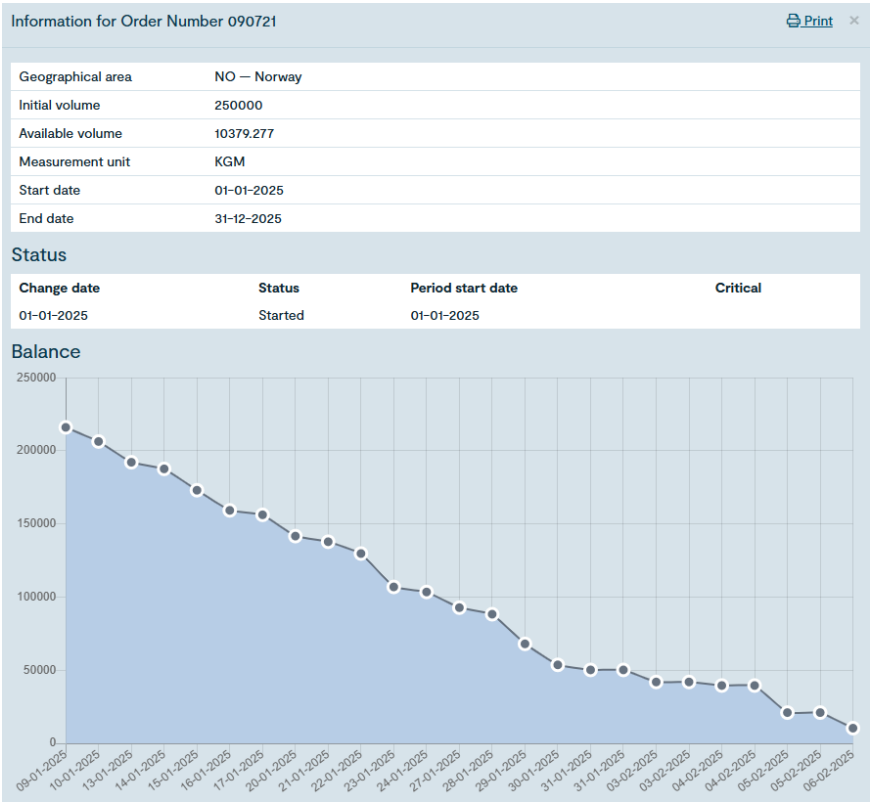

Bilde 3 Oversikt over kompensasjonskvote 09.0721 EU (Kilde: Taric, 2025, status per 07.02.2025)

Videre følger det av tolltariffen (2025) fra Norges sjømatråd at den norske preferansetollen inn til EU er på 4,5 % for fersk hel skate, som blir gjeldende når kompensasjonskvoten er fullt utnyttet.

Preferansetollen for produktformer av skate fra Norge til EU ligger mellom 0,9 og 5,4 %, som er et godt stykke unna MFN-tollen (Most-Favoured Nation) som ligger mellom 7,5 og 15 %.

Tabell 5 Tolltariff til EU 2025 (Kilde: Tolltariff til EU, 2025 - Egen sammenstilling)

Kapittel	Art	Varenummer norsk tolltariff	Varenummer Eus tolltariff	Norsk preferanse-toll inn til EU (%)	MFN-toll til EU	Kvoter inn til EU
0302 Fisk fersk eller kjølt	Skate (Rajidae)	0302 8200	0302 8200 00	4,5	15	09.0721 Kompensasjonskvote
0303 Fisk fryst -annen fisk, unntatt spiselige biprodukt	Skate (Rajidae spp.)	0303 8200	0303 8200 00	4,5	15	09.0861 Kompensasjonskvote
0303 Fisk fryst – fryst lever, rogn, melke etc	Skate (Rajidae)	0303 9908	0303 9900 95	3	10	09.0870 Kompensasjonskvote
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	0304 4800	0304 4800 00	5,4	18	09.0728 Kompensasjonskvote
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	0304 5700	0304 5700 00	4,5	15	09.0729 Kompensasjonskvote
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	0304 8800	0304 8800 00	0,9	15	09.0730 Kompensasjonskvote
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	0304 9700	0304 9700 00	2,2	7,5	09.0722 Kompensasjonskvote

6.2 Markedsadgang Storbritannia

Etter Brexit har Norge og de andre EØS-landene fått ny frihandelsavtale med Storbritannia som trådte i kraft fra 1. september 2022 (Nærings- og fiskeridepartementet, 2025). Sammenlignet med tollsatsene til EU så er det ingen toll på fersk og fryst hel skate. For de bearbeidede produktene er tollsatsen lik som til EU. En annen forskjell er at det ikke er tollfrie kvoter.

Tabell 6 Tolltariff til Storbritannia (Kilde: International Trade Centre: Rules of origin Facilitator 2025 - Egen sammenstilling)

Kapittel	Art	Varenummer norsk tolltariff	Varenummer UKs tolltariff	Norsk preferansetoll inn til UK (%)	MFN-toll til UK
0302 Fisk fersk eller kjølt	Skate (Rajidae)	03028200	0302 8200 00	0	14
0303 Fisk fryst -annen fisk, unntatt spiselige biprodukt	Skate (Rajidae spp.)	03038200	0303 8200 00	0	14
0303 Fisk fryst – fryst lever, rogn, melke etc	Skate (Rajidae)	03039908	0303 9900 95	3	10
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	03044800	0304 4800 00	5,4	18
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	03045700	0304 5700 00	4,5	14
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	03048800	0304 8890 00	0,9	14
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	03049700	0304 9700 00	2,2	6

6.3 Markedsadgang Sør-Korea

Norge har frihandelsavtale med Sør-Korea gjennom EFTA-avtalen som trådte i kraft i 2006 (EFTA, 2025). Imidlertid er fryst hel skate HS030382200 unntatt fra frihandelsavtalen og har MFN-toll på 10 %. For alle andre produktformer av skate er det ingen tollbelastning.

Tabell 7 Tolltariff til Sør-Korea (Kilde: International Trade Centre: Rules of origin Facilitator 2025 - Egen sammenstilling)

Kapittel	Art	Varenummer norsk tolltariff	Varenummer Sør-Koreas tolltariff	Norsk preferansetoll inn til Sør-Korea (%)	MFN-toll til Sør-Korea
0302 Fisk fersk eller kjølt	Skate (Rajidae)	03028200	0302 8200 00	0	20
0303 Fisk fryst -annen fisk, unntatt spiselige biprodukt	Skate (Rajidae spp.)	03038200	0303 8220 00	-	10
0303 Fisk fryst – fryst lever, rogn, melke etc	Skate (Rajidae)	03039908	0303 9900 00	0	10
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	03044800	0304 4800 00	0	20
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	03045700	0304 5700 00	0	20
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	03048800	0304 8890 00	0	10
0304 Fiskefilet og annet fiskekjøtt - Annet fiskefilet og fiskekjøtt	Skate (Rajidae)	03049700	0304 9700 00	0	10

Ved eksport til nye markeder vil en gjennomgang av våre frihandelsavtaler kunne være nyttig med tanke på hvor norske eksportører kan oppnå et konkurransefortrinn sammenlignet med andre konkurrerende nasjoner.

7 Undersøkelse av verdikjeden

Til tross for økt volum av skate som landes i Norge de siste årene, har dette ikke resultert i en tilsvarende vekst i eksporten. Iversen (2025) viser til at en stor andel av de ferske landingene skjer i Øst-Finnmark, noe som kan ha betydning for videre distribusjon og markedsadgang, grunnet avstand til markedet.

I de neste punktene følger sammendrag av samtaler med verdikjeden. Samtalene handlet om de økte landingene av skate de siste årene, pris til fisker, pris i markedet, hvilke produkter eller anvendelse skaten gikk til, samt bærekraft og markedsforhold. En intervjuguide ble benyttet i samtalene, se vedlegg.

7.1 Fiskekjøper

Før skaten ble inkludert i ferskfiskordningen, mottok fiskekjøperen kun små mengder skate og solgte videre ett par esker i året. Etter at ferskfiskordningen ble utvidet til å omfatte skate økte volumet betydelig, men alt ble brukt til dyrefôr og ensilasje. Skaten som leveres veier mellom 700 gram og 1,5 kg, og det anslås at mellom 40 og 50 % av mottatt kvantum er kloskate. Nå som ferskfiskbonusen er fjernet, forventer kjøperen at volumet vil synke.

7.2 Eksportør A

En eksportør opplyser at de ikke kjøper skate nord for Helgeland, da fisken der er for liten. De handler kun fersk skate, og kjøper den på andre hånd for 10–15 kr/kg. Salgsprisen videre til det europeiske markedet ligger mellom 2–2,5 EUR/kg. De har tre faste kunder i Nederland som kjøper alt de sender, og ser potensialet for økt volum dersom tilgjengeligheten bedres. Tidligere har de solgt til kunder i Frankrike og Storbritannia, men siden mye av skaten ofte ikke er arts-sortert, ønsker ikke disse markedene å kjøpe norsk skate. Begrunnelsen er at flere skate-arter er rødlistet og ikke ansett som bærekraftige.

Ifølge kjøperen er det tydelige markedspreferanser hos deres europeiske kunder:

- Ferskhet
- To vinger som henger sammen
- Minimum 600 gram

7.3 Eksportør B

Denne eksportøren, som også kjøpte fisk på første hånd, så de økte landingene av fersk skate i Finnmark på høsten som en uutnyttet ressurs. De gjennomførte et prøveprosjekt for å etablere en verdikjede for skate fra fisker og helt ut i det europeiske markedet for ferske produkter og det asiatiske markedet for fryste produkter. På spørsmål om hvilke arter de kjøpte, svarte de:

> *I prosjektet kjøpte vi kloskate, gråskate og pilskate da disse kunne gå inn i ferskmarkedet i Europa.*

I prosjektperioden betalte de fiskerne om lag 5 kr/kg versus 0,25 øre/kg som var rådende førstehånds-pris for skate. Fiskerne måtte da håndtere fisken best mulig og sørge for ising slik at den kunne tåle turen fra Finnmark og ut i markedet. Bedriften hadde to franske kunder for fersk skate i prosjektperioden, men grunnet Covid samt at deres kontaktpersoner byttet jobb, så ble ordningen ikke videreført. De nye innkjøperne i bedriftene ønsket ikke å fortsette å kjøpe skate. Det var ikke så interessant med hel skate. De tror det kunne vært et marked for ferske skatevinger men vurderer det som mye arbeid og dårlig betalt:

Skatevinger er interessant, men det er for mye arbeid til at mottaksanleggene tar seg bryet. Holdbarhet på fersk er kor,t så det er en skjør verdikjede. Må kjøles til under 0 grader innen en halvtime ellers forringes kvaliteten.

Angående spørsmål om hvilken rolle bærekraft spiller inn på markedet for skate og hvordan forbrukernes valg påvirkes, svarer eksportøren:

I EU er det en generell oppfatning at all skate er truet/rødlistet.

Den andre delen av prøveprosjektet var på fryste produkter og de kjøpte fryst skate fra lineflåten gjennom Råfisklagets auksjoner:

Fryst skate fra linebåter ble betalt bedre da fryst har bedre kvalitet ut i markedet. Noen linebåter er gode på skate.

Eksportøren solgte en konteiner med fryste skatevingene til Sør-Korea mens prosjektet pågikk, men grunnet Covid ble prosjektet terminert.

Markedet for fryste skatevinger er ganske spesialisert på arter og det vil ta tid å utvikle et forutsigbart salg av større omfang.

Eksportøren vurderer det slik at de økte landingene av skate vil avta fremover siden skaten har blitt unntatt Ferskfiskordningen:

Nå når skaten ikke er inkludert i ferskfiskbonusen vil det nok bli landet mindre skate.

7.4 Europeisk innkjøper - HORECA

Innkjøpergruppen som ble kontaktet opererer i HORECA-segmentet og er til stede i 90 markeder globalt (Sysco, 2025). Innen sjømat i Europa inkluderes både Brakes i Storbritannia, Menigo i Sverige, Hørkram Foodservice i Danmark, Lebensmittel-Großhandel für Gastro & GV: CHEFS CULINAR i Tyskland og Marr i Italia.

På de britiske hjemmesidene til gruppen (Brakes, 2025) er det høyt søkelys på bærekraft. Marine Stewardship Council - MSC er fremhevet i tillegg til «Red Tractor» & «Fair Trade» samt merke for «Sustainable palm oil». Hovedvekten av sjømatproduktene er enten MSC-sertifiserte eller ASC-sertifiserte og dette blir fremhevet i produktomtalen:

- ASC Basa Fillets (skinless, boneless)
- Portico Classic Atlantic MSC Cod Fillets
- Birds Eye Chuncy MSC Fish Fingers

(Kilde: Brakes Group, 2025)

Ingen skate-produkter var blant sjømatproduktene som var tilgjengelig for bestilling gjennom deres hjemmeside.

På vegne av alle de europeiske innkjøperne svarte den svenske representanten på vår henvendelse. De sier at de ikke kjøper skate gjennom deres innkjøpsordning:

Not buying skate at all. I have not experienced customer demand nor seen major opportunities to enter into skate.

På spørsmål om det er noen barrierer for kjøp var responsen følgende:

> *Other than environmental concerns due to red listing, unsure customer demands and market's reception.*

Når det gjelder bærekraft og hvilken rolle dette spiller inn på konsumentene og deres valg var responsen:

> *In our regional market, quite a big role. For Swedish chefs, I think skate would be a bold ambition. The lack of sustainable options for skate (by catch aside) may be perceived as adding risk.*

7.5 Nederlandske videreforedlere

Seks forskjellige nederlandske videreforedlere av sjømat ble besøkt i månedsskiftet mars–april 2025 i forbindelse med et annet prosjekt. De var av ulik størrelse – den minste hadde 60 ansatte og den største hadde 260 ansatte. De hadde ulikt produktsortiment – forskjellig hvitfisk, flatfisk, tunfisk og laks. Alle var kjøpere av norsk torsk, men en av de kjøpte kun torsk. En videreforedlet også norsk oppdrettstorsk, og en benyttet fryst torsk i 2. halvår når tilgjengeligheten på fersk var begrenset. Flere handlet også fisk fra Færøyene, Island og Skottland, samt fra auksjon i Danmark. Alle ble spurt om de kjøpte skate. Fem av de seks kjøpte ikke skate. En av de som ikke kjøpte skate kommenterte:

> *Vi kjøper ikke skate fordi det lukter ammoniakk hvis den blir lagret for lenge.*

Kun en av innkjøperne hadde skate jevnlig i sortimentet. De kjøpte fersk skate på auksjon. Ytterligere oppfølging av kjøperen for intervju har ikke lyktes.

8 Hjemmekonsum av skate

Norges sjømatråd samler inn husholdningspaneldata fra mange av våre største sjømatmarkeder og artene kan variere fra marked til marked. Tallene er innhentet av Europanel/GfK og er en del av en kontinuerlig undersøkelse basert på et utvalg av forbrukere som er utformet for å representere målpopulasjonen med hensyn til kjøpsatferd. Dataene er representative for husholdningenes innkjøp av produkter som tas med hjem for konsum, og inkluderer ikke kjøp gjennom HORECA.

Storbritannia er det eneste markedet som innrapporterer kjøp av skate. Sjømatrådet påpeker at det er viktig og ikke tolke tallene som sannhet, da de er basert på selvrapportering av panelet. Men det kan være nyttig for å analysere langsiktige trender. Året er delt opp i 13 perioder på 4 uker hver. Fra periode 5 i 2019 frem til periode 1 i 2021 mangler det data og det er ikke opplyst hvorfor, men en av forklaringene kan være nedstengningen i pandemien.

Tabell 8 Hjemmekonsum av skate i Storbritannia 2017–2024 (Kilde: Norges sjømatråd: Europanel/GfK)

	Volum i tonn	Britiske pund, GBP/kg
2017	383	12,42
2018	424	11,69
2019	160	11,98
2020	-	-
2021	425	13,31
2022	332	13,77
2023	257	14,77
2024	332	13,30

Som Figur 6 viser er det et varierende konsum av skate i Storbritannia gjennom perioden, fra 8 tonn i periode 5 i 2024 til 60 tonn i periode 8 i 2021. Prisen varierer også gjennom perioden, fra 9,22 GBP/kg i periode 4 i 2018 til 27,28 GBP/kg i periode 5 i 2023. Om det voldsomme prishoppet skyldes markedsmessige forhold eller feilrapportering er vanskelig å finne forklaring på. Fra periode 5 i 2019 frem til periode 1 i 2021 mangler det som allerede nevnt data.

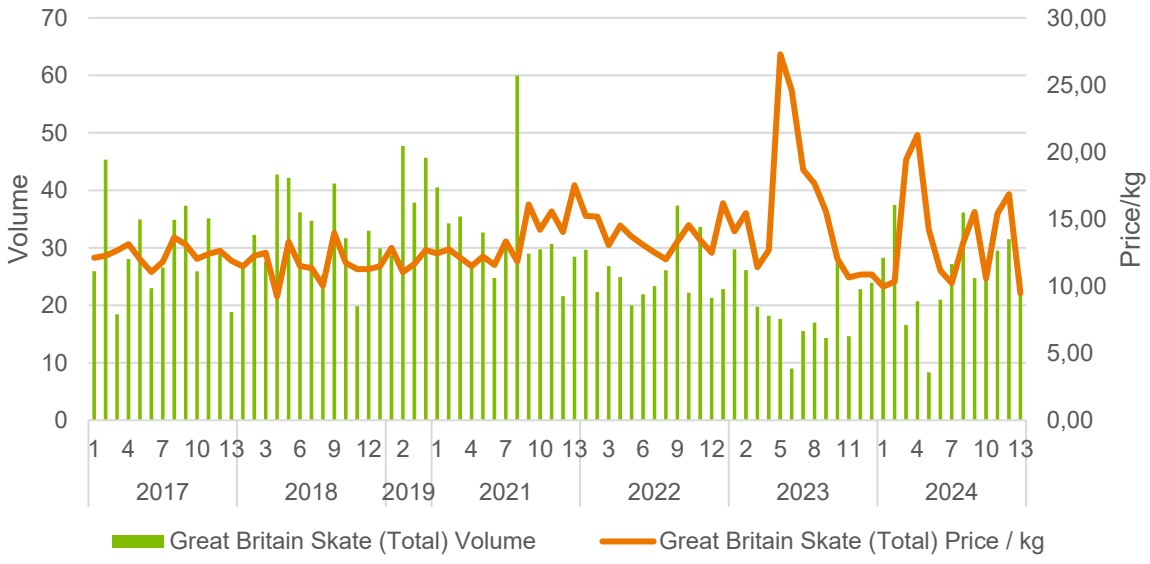

Figur 6 Hjemmekonsum av skate i Storbritannia 2017–2024 (Kilde: Norges sjømatråd: Europanel/GfK)

9 Oppskrifter med skate

For å få et overblikk over hvilke markeder som bruker skate som ingrediens i matoppskrifter, benyttes her AI (Microsoft Copilot) som hjelp. Oppdraget var: lag en oversikt over alle verdens land der det finnes unike oppskrifter av skate. Resultatene fra Copilot må alltid kvalitetssjekkes og det ble oppdaget flere inaktive linker i de første resultatene. Etter å spesifikt bedt om at både Afrika, Australia og Asia skulle inkluderes, kom listen opp i 27 markeder. Copilot har her i tillegg blitt utfordret til å verifisere oppskriftene. Selv om resultatene nok ikke er uttømmende, kan oversikten likevel danne et bilde over populariteten til skate i forskjellige markeder basert på nasjonalitet til oppskriftene. At USA kommer veldig høyt kan forklares med at en høy andel av verdens nettsider stammer derfra.

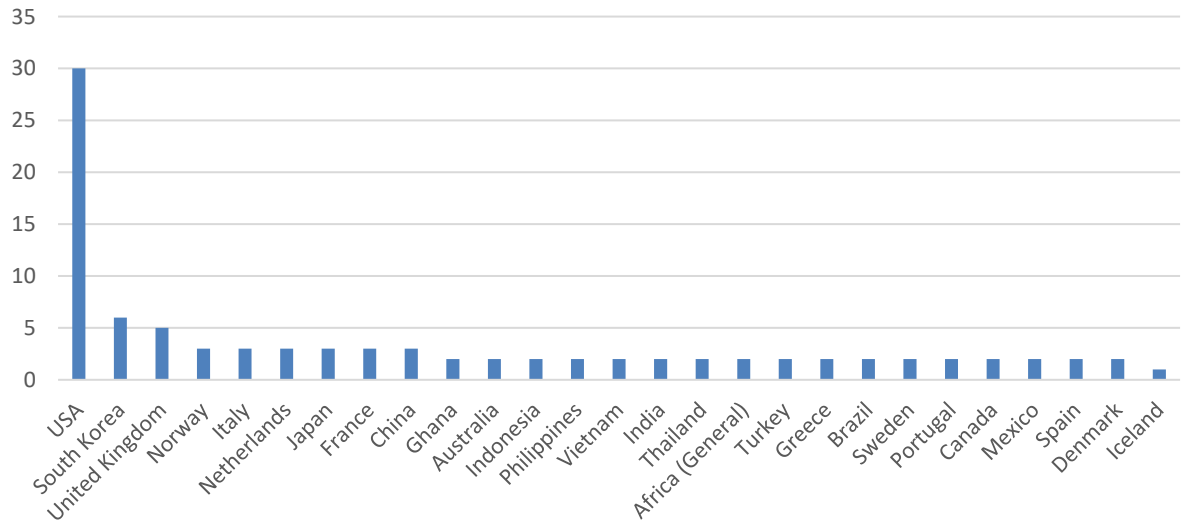

Figur 7 Copilot – Antall oppskrifter med skate (Kilde: Copilot)

Bilde 4 Oppskrifter med skate
(Kilde: Brian Turner Roasted Skate)

Bilde 5 Oppskrifter med skate
(Kilde: Fried Skate Wings with Warm Green Salsa recipe | Delia Smith)

10 Markedsmuligheter

Grafen i kapittel 9 med skate-oppskrifter fra rundt om i verden lister opp mange markeder der Norge ikke selger skate til per i dag.

For fersk skate går eksporten til våre nærmarkeder i EU samt Storbritannia. Fersk skate har dårlig tid før lukt utvikles og da er det kort transporttid som gjelder. Som oversikten over markedsadgang i avsnitt 6.2 viste har Norge frihandelsavtale med Storbritannia mens vi har en liten tollkvote til EU som raskt blir brukt opp og toll på 4,5 % slår inn, se avsnitt 6.1. Sånn sett bør Storbritannia prioriteres med tanke på eksport av fersk skate. Både intervju med eksportør A (avsnitt 7.2) samt oversikten fra Brakes group (avsnitt 7.4) indikerer at Storbritannia er svært opptatt av bærekraftig sjømat. I tillegg må skaten være artssortert for å få innpass i markedet. All den tid artssortering er begrenset tidlig i verdikjeden kan Storbritannia være et utfordrende marked å komme inn på. Likevel viser Kapittel 8 at skate konsumeres jevnt over tid i husholdningene, så muligheter for vekst gjennom godt kommunikasjonsarbeid i og med handelen kan være til stede.

Fryst hel skate har ikke samme utfordring som fersk og her viser eksportstatistikken større variasjon av markeder som handler eller har handlet norsk fryst skate over tid med både Sør-Korea og USA i tillegg til europeiske markeder (avsnitt 5.2.2). Som nevnt har fryst skate null toll i Storbritannia, mens for Sør-Korea er fryst skate unntatt fra frihandelsavtalen og har 10 % toll. For USA ligger det i skrivende stund an til at tollbelastningen blir på 15 %, og vil muligens utgjøre en barriere. Oversikten over oppskrifter i forrige kapittel viste markeder som Norge i dag har frihandelsavtaler med som i fremtiden kan by på muligheter, eksempelvis både Indonesia, Tyrkia og Filipinene for å nevne noen. Den ferske handelsavtalen med India er også en fremtidig mulighet for norske eksportører av fryst skate.

Fryst filet av skate har tollbelastning både i Storbritannia og i EU. I EU omfattes produktet av kompensasjonskvoten men som tidligere nevnt er det flere arter som sogner til samme kvote, slik at disse fort blir oppbrukt. Sør-Korea derimot har ingen toll på disse produktene.

Fryst fiskekjøtt av skate går per i dag kun til ett marked; Sør-Korea. For disse produktene gjelder frihandelsavtalen og norske eksportører betaler ikke toll for disse varene, noe som kan være et markedsfortrinn. Om fryst fiskekjøtt av skate kan være ettertraktet i andre asiatiske markeder der Norge har frihandelsavtaler, kan være verdt å undersøke.

11 Bærekraft

Det kommer tydelig frem at de europeiske kjøperne er opptatt av bærekraft og at de mener bestemt at all skate er rødlistet. Inntrykket bekreftes også av de norske eksportørene. I kunnskapsgrunnlaget i delrapport 1 fra dette prosjektet (Iversen, 2025) omtales de forskjellige skate-artene opp mot Rødlisten 2021 (Artsdatabanken, 2021). Syv av artene som blir av klassifisert som livskraftige:

- gråskate
- hvitskate
- isskate
- piggskate
- rundskate
- kloskate
- spisskate

Svartskate blir vurdert som sårbar og nebbskate og storskate blir vurdert som kritisk truet. Det er ytterligere fem arter som karakteriseres som «lite egnet» da de sjelden er å finne i norske farvann. Disse er: flekksate, gjøkskate, sandskate, ørneskate, pilskate og gulringskate.

At syv arter blir klassifiserte som livskraftige byr på en mulighet for kommunikasjon i handelen. For å nå ut i markedene vil et slikt budskap kunne være avgjørende for å få innpass i markedet. Men det første som må på plass er korrekt artssortering allerede fra kjøper på første hånd, jf tilbakemeldinger fra eksportør A i avsnitt 7.2.

12 Diskusjon

Rapporten har vurdert flere aspekter for skatefiskens markedsmuligheter, og avdekker både potensiale og barrierer som eksisterer i verdikjeden. Den økende fangsten av skater i norske farvann fra 2015 til 2023, kombinert med den begrensede nyanseringen i fangst- og eksportstatistikken, understreker behovet for en mer detaljert forståelse av hvilke skatearter som faktisk fanges og hvordan de kan utnyttes bedre. Dette er viktig sett mot både etablerte markeder og potensielle nye markeder, der mange skate arter er klassifisert som truet eller sårbar.

12.1 Fangst og registrering

Det er bekymringsfullt at en stor andel av de fangede skater registreres under den generelle kategorien "Annen skate (og rokke)", noe som gjør det vanskelig å få en klar oversikt over hvilke arter som faktisk blir fanget. Dette kan føre til feilinformasjon i både forvaltning og handel, ettersom artssammensetningen har stor betydning for bærekraft og markedsverdi. I tillegg er det viktig å merke seg at feilregistrering av fangster kan ha alvorlige konsekvenser for bevaring av truede arter, og det krever en mer presis rapportering og overvåking av fangstene.

12.2 Markedsadgang og eksport

Markedsadgangen for skateprodukter, spesielt til EU og Storbritannia, viser at det ikke er tollbarrierer for eksport, men at bærekraft og artssortering er avgjørende faktorer for å lykkes i disse markedene. Intervjuene med eksportører og innkjøpere viser at det er en klar preferanse for bærekraftige og artssorterte produkter, noe som reflekterer en økende bevissthet om miljøspørsmål blant innkjøperne. Dette er en viktig innsikt for norske eksportører, da det indikerer at investering i bærekraftige praksiser og korrekt artssortering kan åpne dører til nye markeder og øke etterspørselen etter skateprodukter.

12.3 Verdikjede og barrierer

Det er også tydelig at det er barrierer i verdikjeden som hindrer økt utnyttelse av skate. For eksempel har bortfallet av ferskfiskbonusen ført til en forventning om at volumet av skate som landes vil synke. Det er behov for en mer helhetlig tilnærming til verdikjeden, der alle aktører – fra fiskere til eksportører og innkjøpere – samarbeider for å utvikle bærekraftige løsninger som kan øke både kvaliteten og verdien av skateprodukter.

12.4 Bærekraft og innkjøpspreferanser

Bærekraft er et sentralt tema i diskusjonen om skateprodukter, og det er klart at handelsleddet påvirkes av oppfatningen av at all skate er truet. Dette kan være en betydelig barriere for markedsadgang, spesielt i EU, der det er strenge krav til bærekraftig fiske. Det er derfor essensielt for norske aktører å kommunisere tydelig om hvilke skate arter som er livskraftige og hvilke tiltak som er iverksatt for å sikre bærekraftig fangst.

12.5 Fremtidige muligheter

Det er flere fremtidige muligheter for utvikling av skatemarkedet, spesielt når det gjelder fryst skate og skateprodukter til det asiatiske markedet. Sør-Korea er i dag et marked for fryst fiskekjøtt av skate, der frihandelsavtalen gir konkurransefortrinn. I tillegg kan det være verdt å utforske nye markeder som Indonesia, Tyrkia og India, hvor det kan være etterspørsel etter skateprodukter. Målt i antall skateoppskrifter skiller USA seg ut, men toll på sjømat på 15 % kan være en barriere.

12.6 Konklusjon

Oppsummert viser prosjektet at det er betydelig potensial for økt utnyttelse av skate i Norge, men at dette krever en koordinert innsats fra alle aktører i verdikjeden. For å lykkes må det fokuseres på bærekraft, korrekt artssortering og produkttilpasning til markedets krav. Ved å adressere disse utfordringene kan Norge styrke sin posisjon som en ansvarlig leverandør av skateprodukter på det internasjonale markedet.

13 Referanser

Artsdatabanken (2021). Norsk rødliste for arter 2021. Rødlista 2021 - Artsdatabanken

Brakes, (2025). Brakes – Fish & seafood. Buy Wholesale Fish & Seafood in the UK | Brakes Foodservice | Brakes Foodservice

EU – CIRCABC (2025). Report on use of quota, 20.06.2025. Taric and Quota Data & Information - Library

Ebert, D.A. & Compagno, L.J.V. (2007). Biodiversity and systematics of skates (Chondrichthyes: Rajiformes: Rajoidei). I Ebert, D:A:, Sulikowski, J.A. (eds) *Biology of Skates. Developments in Environmental Biology of Fishes*, **27**. Dordrecht:Springer. https: doi.org/10.1007/978-1-4020-9703-4_2

EFTA (2025). Free trade network – Republic of Korea: Republic of Korea | European Free Trade Association

FAO (2024). FishStat: Global capture production 1950-2022, Accessed on 29 March 2024. I FishStatJ, Available at www,fao,org/fishery/en/statistics/software/fishstatj, Licence: CC-BY-4,0, Global capture production 1950–2022.

Fiskeridirektoratet (2025). Fangst fordelt på art (offisiell statistikk), Fangst fordelt på art (offisiell statistikk) | Fiskeridirektoratet

Havforskningsinstituttet (2024). Tema: Skater, Skater | Havforskningsinstituttet

Iglésias, S.P., Toulhoat, L. & Sellos, D.Y. (2010). Taxonomic confusion and market mislabelling of threatened skates: important consequences for their conservation status. *Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems*, **20**:3, 319–333. https://doi.org/10.1002/aqc.1083

International Trade Centre (2025). Rules of origin Facilitator. Rules of Origin Facilitator

Isaksen, J.R, & Dreyer, B. (2024). Ferskfiskordningen. En ny evaluering. Rapport 2/2024, Nofima, Tromsø. https://nofima.brage.unit.no/nofima-xmlui/handle/11250/3115676

Isaksen, J. (2025). Landingsmønster skater – delrapport 1. Rapport 16/2025, Nofima, Tromsø. NOFIMA vitenarkiv: Utnyttelse av skater – Delrapport 1: Landingsmønster skater

IUCN (2025). The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2024-2. https://www.iucnredlist.org

Jang, D.J., Kim, S.H., Kim, H.J., Song, Y.J., & Park, S.Y. (2015). A Study on Korean traditional food science and health effect of Heuksan skate. *한국콘텐츠학회 ICCC 논문집*, 287–288.

Mathisen, T., Nerdal, S., Solvoll, G., Jørgensen, F. & Hanssen, T.E.S. (2009). Ferskfisktransporter fra Norge til kontinentet: transportstrømmer og utfordringer ved bruk av intermodale transportopplegg.

Norges sjømatråd (2025). Markedsinnsikt. Årlig eksport fra Norge (Innlogging)

Norges sjømatråd (2025). Markedsadgang – oversikt tollkvoter EU. Filter: Art: Skate. Tollkvoter

Norges sjømatråd (2025). Markedsadgang/Toll, opprinnelse og frihandelsavtaler/Toll: Tolloversikt til EU 2025: Tolltariffen til EU 2025 - under arbeid.xlsx

Nærings- og fiskeridepartementet (2025). Storbritannia – frihandelsavtale. Storbritannia - frihandelsavtale - regjeringen.no

Pethon, Per; Store norske leksikon (2005-2007); Vøllestad, Leif Asbjørn: *skater* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 16. januar 2025 fra https://snl.no/skater

Regjeringen.no (2025). Handel, Frihandels- og investeringsavtaler, Norges frihandelsavtaler. https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/handel/nfd---innsiktsartikler/frihandelsavtaler/partner-land/id438843/

Sysco, (2025). Sysco – about – The sysco story. The Sysco Story

Taric (2025). Taric support/0302/Preferential tariff quota/Norway. Taric Support (Innlogging)

Tolletaten (2025). Tolltariffen og klassifisering, Tolltariffen og klassifisering - Tolletaten

Tolltariffen (2025). Tolletaten: Søk i Tolltariffen: Tolltariffen

Vannuccini, S. (1999). *Shark utilization, marketing and trade* (Vol. 389). Food & Agriculture Org..

WWF (2025). Naturleksikon: Skate, Skate - WWF

Vedlegg

Utnyttelse av skate - intervjuguide

Introduksjonsspørsmål

1. Navn:
2. Stilling:
3. Erfaring fra fiskeri- eller sjømatindustrien:

Hovedspørsmål

4. Hva er din oppfatning av den nåværende situasjonen for skate i Norge? (Sesong)
    - Oppfølging: Kjøper dere skate generelt eller en spesifikk art?
5. Førstehåndsprisene for skate er lave, betaler dere merpris? Hvorfor?
6. Har du kjennskap til eksisterende markeder for norsk skate? Hvis ja, hvilke?
    - Oppfølging: Hvordan vurderer du etterspørselen i disse markedene?
    - Oppfølging: Hvordan produktform er etterspurt?
        1. Fersk?
        2. Fryst?
        3. Vinger?
        4. Filet?
7. Kan du identifisere potensielle nye markeder for norsk skate?
    - Oppfølging: Hva tror du er de viktigste barrierene for å komme inn i disse markedene?
8. Hvilke muligheter ser du for å øke verdiskapingen av skate til konsum? Produkter/kutt/vinger etc
9. Har dere inntrykk av at kvaliteten på norsk skate er lik, dårligere eller bedre sammenlignet med skate fra andre land?
    - Oppfølging: Hvordan kan kvaliteten forbedres for å øke konkurranseevnen?
10. Hvilken rolle spiller bærekraft i markedet for skate, og hvordan påvirker det forbrukernes valg?

Avsluttende spørsmål

11. Er det noe annet du mener er viktig å nevne om markedet for skate eller utfordringene knyttet til det?
12. Har du noen anbefalinger for videre forskning eller tiltak som bør vurderes i arbeidet med å øke verdiskapingen av skate?